

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پزشکی

عنوان:

تدوین «راهنمای اخلاق در آموزش پزشکی» مبتنی بر باورهای دینی و فرهنگی
کشور

پایان نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی PhD

در

رشته اخلاق پزشکی

نگارنده:

ناز آفرین قاسمزاده

اساتید راهنما

دکتر باقر لاریجانی

دکتر فریبا اصغری

اساتید مشاور

دکتر پونه سالاری

دکتر ماندانا شیرازی

سال دفاع: ۱۳۹۷

شماره پایان نامه: ۶

چکیده

تدوین «راهنمای اخلاق در آموزش پزشکی» مبتنی بر باورهای دینی و فرهنگی کشور

مقدمه و هدف: هدف از برنامه‌های آموزش پزشکی، تربیت پزشکانی است که دانش و مهارت‌های لازم را برای ارائه خدمت و طبابت در چارچوبی قانونی و اخلاقی بدست آورند. با توجه به اهمیت نقش دانشگاه‌های علوم پزشکی در تعلیم و تربیت پزشکان کارآمد اخلاق مدار در این مطالعه تلاش بر آن است تا به تبیین اصول و استانداردهای اخلاقی مربوط به انواع موقعیت‌های آموزش پزشکی پرداخته و سپس با توجه به فرهنگ جامعه ما که صبغه اسلامی دارد و اخلاق آموزش را خواه و ناخواه با نظام ارزشی اسلامی مرتبط می‌سازد، راهنمایی کاربردی مبتنی بر فرهنگ اسلامی و عرف جامعه جهت رعایت اصول اخلاقی در انواع موقعیت‌های آموزش پزشکی ارائه شود تا هم پزشکی به شیوه‌ای اخلاقی آموزش داده شود و هم حقوق اساتید، دانشجویان و سوژه‌های آموزشی رعایت شود.

روش کار: این پژوهش یک مطالعه جامع ترکیبی است که دارای چند بخش اصلی و مجزا است، قسمت اول آن شامل دستیابی به مبانی نظری ملاحظات اخلاقی آموزش پزشکی بر اساس باورهای دینی و فرهنگی بوده که طی سه مطالعه میدانی کیفی فنومنولوژی شامل بررسی تجارب بیماران از جنبه‌های اخلاقی آموزش بالینی کنار بستر آنان و مطالعه کیفی درک و تجارب اساتید بالینی و دانشجویان از جنبه‌های اخلاقی آموزش بالینی؛ نظرات، دغدغه‌های و مبانی ذهنی افراد در خصوص جنبه‌های اخلاقی آموزش پزشکی شناسایی شد. سپس یک مطالعه تطبیقی که شامل شناخت دیدگاه‌های مؤثر در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌های موجود در مورد مسائل اخلاقی آموزش پزشکی جهان بود انجام شد و این مبانی از منظر نگاه اسلامی و غیردینی بررسی شدند. پس از استخراج این مبانی نظری و معرفتی قسمت دوم پایان نامه که تدوین راهنمای اخلاقی کاربردی در آموزش پزشکی بود انجام شد که طی سه مرحله شامل تهیه پیش نویس اولیه بر اساس نتایج مرحله اول، بررسی پیش نویس توسط صاحب‌نظران و تکمیل نهایی راهنمای اخلاقی انجام شد.

یافته‌ها: در این مطالعه با ۳۶ نفر (۱۶ بیمار و ۱۲ عضو هیئت علمی آموزش بالینی و ۸ دانشجوی پزشکی) مصاحبه شد و ۱۰ تم اصلی استخراج شد که تربیت مبتنی بر فضیلت دانشجویان برای هر سه گروه بسیار مهم بود. در مطالعه تطبیقی ۲۱۴ راهنمای اخلاقی جهانی در خصوص راهنمای آموزش بالینی، راهنمای رفتار حرفه‌ای معلمی و دانشجویی و وظایف اساتید و دانشجویان استخراج شد که در آنها به حفظ کرامت انسانی افراد اشاره شده بود. همچنین مباحث اصلی در آموزش بالینی شامل اخذ رضایت، حفظ حریم خصوصی

و ارزیابی سود و زیان و نظارت موثر بر دانشجویان مورد وفاق جهانی بود. نکات اختلافی اصلی بیشتر در خصوص استفاده آموزشی از حیوانات و جسد سرد بود که در برخی از کشورها استفاده آموزشی از این دو سوژه آموزشی را مورد سوال قرار داده‌اند و از دوره آموزش پزشکی حذف کرده‌اند.

نتیجه‌گیری: در تمام دنیا در آموزش دانشجویان پزشکی تلاش بر آن شده است که آموزش بگونه‌ای باشد که ارزشهای انسانی و اخلاقی دانشجویان حفظ شود و از سوژه‌های آموزشی به عنوان ابزار آموزشی استفاده نشود و احترام به حیات و کرامت در دانشجویان نهادینه شود. آنچه ضامن حفظ این آموزش است تاکید بر ملاحظات اخلاقی مبتنی بر رعایت حقوق طرفین سوژه آموزشی و دانشجویان و اساتید است. لذا در این پایان‌نامه راهنمای اخلاقی استفاده از حیوانات برای آموزش پزشکی، راهنمای اخلاقی آموزش پزشکی از طریق همکلاسی، با مشارکت بیمار، با مشارکت بیمار، با مشارکت بیمار و راهنمای اخلاقی استفاده آموزشی از جسد تدوین شد تا باعث ایجاد حساسیت اخلاقی در آموزش پزشکی شود و ضمن تجلی اهمیت نقش محیط آموزش و دانشگاه‌ها و اساتید به عنوان الگو برای دانشجویان، نسل آینده پزشکی اخلاقی تربیت شوند و بتوانند در بالین بیماران تصمیمات اخلاقی اتخاذ نمایند.

کلمات کلیدی: راهنمای اخلاقی، آموزش پزشکی، سوژه آموزشی (حیوان، جسد، بیمار، بیمار، بیمار، بیمار)

همکلاسی، حریم خصوصی، منش فضیلت‌مندانه